

شنومی مغنومی

دفتر چهارم

تألیف مؤید جلال الدین محمد بلخی

براساس نسخه‌ی رینولد نیکلسون

به کوشش: سپهر امیری زاد

انتشارات ذهن روشن

تهران - ۱۳۹۷

مثنوی معنوی

مولانا جلال الدین محمد بلخی

دفتر چهارم

به کوشش: سپهر امیری زاده

ناشر: انتشارات ذهن روشن

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۷۴۰-۸-۵

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

انتشارات ذهن روشن

دفتر تهران: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، کوچه رستم پلاک ۳

تلفن: ۶۶ ۴۸ ۹۰ ۳۷

سرشناسه: مولوی، جلال الدین محمد بن محمد، ۶۰۴ - ۹۴۷۲ ق. عنوان: مثنوی معنوی
پدیدآور: مثنوی معنوی براساس نسخه رینولد نیکلسون / تالیف مولانا
جلال الدین محمد بلخی. مشخصات نشر: تهران: ذهن روشن، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری: ۱۶۳ ص. فروست: مثنوی معنوی؛ دفتر اول. شابک:
۹۷۸-۶۰۰-۹۹۷۴۰-۸-۵. وضعیت فهرست نویسی: فیپا. موضوع: شعر
فارسی - قرن ۷ ق. شناسه افزوده: نیکلسون، رنالدین، ۱۸۶۸ - ۱۹۴۵ م.
مصحح. رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ج ۴. PIR۵۲۹۹/آ۱. رده بندی دیویی:
۳۱/۸۱. شماره کتابشناسی: ۴۰۵۶۰۷۲

فهرست

۹	مقدمه
۱۱	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
۱۳	نمایش حکایت آن عاشق که از عَسَس گریخت در باغی
۱۴	حکایت آن خط که آغاز تذکیر دعای ظالمان
۱۶	سؤال کرد از عری که در وجود از همه صعب‌ها
۱۶	قصه خیانت کردن بانگ بر زدن معشوق بر وی
۱۸	قصه آن صوفی که از خود با بیگانه‌یی بگرفت
۱۹	معشوق را زیر چادر پنهان کردن بهت تبلیس و
۲۰	گفتن زن که او در بند جهاز نیست مرد او تر
۲۱	غرض از سمیع و بصیر گفتن خدا را
۲۲	مثال دنیا چون گلخن و تقوا چون حمام
۲۳	قصه آن دباغ که در بازار عطّاران از بوی
۲۴	معالجه کردن برادر دباغ را به خفیه به بوی سرگین
۲۵	عذر خواستن آن عاشق از گناه خویش به تبلیس
۲۶	رد کردن معشوقه عذر عاشق را و تبلیس او را در روی
۲۷	گفتن آن جهود علی را کَرَمُ اللَّهِ وجهه که اگر
۲۹	قصه مسجد اقصی و خَرُوب و عزم کردن داوود
۳۰	شرح إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ وَالْعُلَمَاءُ كَنَفُسٌ وَاحِدَةٌ
۳۲	بقیه قصه بنای مسجد اقصی
۳۳	قصه آغاز خلافت عثمان و خطبه‌ی وی در بیان
۳۵	در بیان آنکه حکما گویند آدمی عالم صغری است و حکمای
۳۶	تفسیر این حدیث که مَثَلُ أُمَّتِي كَمَثَلِ سَفِينَةِ نُوحٍ مِّنْ

- ۳۷ قصه‌ی هدیه فرستادن بلقیس از شهر سبا سوی سلیمان ۷.
- ۳۸ کرامات و نور شیخ عبدالله مغربی
- ۳۹ بازگرداندن سلیمان رسولان بلقیس را به آن هدیه‌ها
- ۴۰ قصه‌ی عطاری که سنگ ترازوی او گِل سُرْشوی بود
- ۴۱ دلداری کردن و نواختن سلیمان مر آن رسولان را
- ۴۲ دیدن درویش جماعت مشایخ را در خواب و درخواست
- ۴۳ نیت کردن او که این زر بدهم بدان هیزم‌کش چون من روزی
- ۴۴ حریف سلیمان مر رسولان را بر تعجیل هجرت
- ۴۵ سبب هجرت ابراهیم او م و ترکی مُلک خراسان
- ۴۶ حکایت آن مرد تشنه که از سر جوزین جوز می‌ریخت
- ۴۷ تهدید فرستادن سلیمان بلقیس که اصرار
- ۴۹ پیدا کردن سلیمان که اعالصاً بر الله جهد
- ۵۰ باقی قصه‌ی ابراهیم ادهم
- ۵۰ بقیه‌ی قصه‌ی اهل سبا و نصیحت سلیمان آل
- ۵۱ آزاد شدن بلقیس از مُلک و مست شدن او و حقوق
- ۵۳ چاره کردن سلیمان در احضار تخت بلقیس از سبا
- ۵۴ قصه‌ی یاری خواستن حلیمه از بتان چون عقیب
- ۵۵ حکایت آن پیر عرب که دلالت کرد حلیمه را به استعان
- ۵۷ خبر یافتن جد مصطفی عبدالمطلب از گم کردن حلیمه
- ۵۹ نشان خواستن عبدالمطلب از موضوع محمد که
- ۶۰ بقیه‌ی قصه‌ی دعوت رحمت بلقیس را
- ۶۰ مثل قانع شدن آدمی به دنیا و حرص او در طلب و غفلت
- ۶۳ بقیه‌ی قصه‌ی عمارت کردن سلیمان مسجد اقصی را به
- ۶۵ قصه‌ی شاعر و صله دادن شاه و مضاعف کردن آن
- ۶۵ باز آمدن شاعر بعد چند سال به امید همان صله و هزار
- ۶۹ مانستن بد رأیی این وزیر دون در افساد مرّوت
- ۷۰ نشستن دیو بر مقام سلیمان و تشبه کردن او به

- درآمدن سلیمان هر روز در مسجد القصی بعد از ۷۱
- آموختن پیشه‌ی گورگنی قایل از زاغ پیش از آنکه ۷۲
- قصه‌ی صوفی که در میان گلستان سر بر زانوی ۷۴
- قصه‌ی رُستن خُروب در گوشه‌ی مسجد اقصی ۷۵
- بیان آنکه حصولِ علم و مال و جاه مریدگوه‌ران را فضیحت ۷۸
- تفسیر یا اَلِهَا الْمُرْمَل ۷۸
- در بیان آنکه ترک الجواب جواب مقرر این سخن که جواب ۸۰
- در عس بن حدیث مصطفی که اِنَّ اللّٰهَ تَعَالٰی خَلَقَ ۸۱
- در سیر این آیت که و اَمَّا الَّذِیْنَ فِی قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ ۸۲
- چالیش عفا با نفس چون تنازع مجنون با نافع میل مجنون ۸۲
- نوشتن آن غلام سهی نسبت نقصان اجرای سوی پادشاه ۸۴
- حکایت آن فقیه با دستار زرک و آنکه بر بود دستارش و ۸۵
- نصیحت دنیا اهل دنیا را به حال بی وفایی ۸۵
- بیان آنکه عارف را غذایی است نورانی که اُبَیْتُ عِنْدَ رَبِّی ۸۷
- تفسیر اَوْجَسَ فِی نَفْسِهِ خِیْفَةً مُوسٰی قُلْنَا لَا خَفَ ۸۹
- زجر مدعی از دعوی و امر کردن او را به متابعت ۹۰
- بقیه‌ی قصه‌ی نوشتن آن غلام رقعہ به طلب ابوری ۹۱
- حکایت آن مدّاح که از جهت ناموس شکر ممدوح می‌کرد ۹۲
- در یافتن طبیبان الهی امراض دین و دل را در سیمای مرید ۹۴
- مژده دادن ابویزید از زادن ابوالحسن خرقانی پیش از ۹۵
- قول رسول اَنِّی لَا اَجِدُ نَفْسَ الرَّحْمٰنِ مِنْ قِبَلِ الْیَمَنِ ۹۶
- نقصان اجرای جان و دل صوفی از طعام الله ۹۷
- آشفتن آن غلام از نارسیدن جواب رقعہ از قِبل پادشاه ۹۹
- کز وزیدن باد بر سلیمان به سبب زلّت او ۹۹
- شنیدن شیخ ابوالحسن خبر دادن ابویزید را ۱۰۰
- رقعه‌ی دیگر نوشتن آن غلام پیش شاه چون جواب ۱۰۱
- قصه‌ی آنکه کسی با کسی مشورت می‌کرد گفتش ۱۰۳

- ۱۰۴.....امیر کردن رسول جوان هُدَیْلی را بر سَریه‌یی که
- ۱۰۵.....اعتراض کردن معترضی بر رسول بر امیر کردن
- ۱۰۸.....جواب گفتن مصطفی اعتراض کننده را
- ۱۰۹.....قَصّه‌ی سُبْحانی مَا أَعْظَمَ شَأْنی گفتن ابوزید
- ۱۱۱.....بیان سبب فصاحت و بسیار گویی آن فضول
- ۱۱۱.....بیان رسول سبب تفضیل و اختیار کردن او آن
- ۱۱۳.....علامت عاقل تمام و علامت نِیمِ عاقل و مردِ تمام و
- ۱۱۳.....فَضْلِ آن آبیگر و صیّادان و آن سه ماهی یکی
- ۱۱۴.....سر زدن سوگند اوراد و ضو را
- ۱۱۴.....شخصی . وقت استنحا می گفت اللَّهُمَّ ارْحَنی رَاحَةَ الْجَنَّةِ
- ۱۱۶.....قَصّه‌ی آن مرغ گنجینه و ویت کرد که برگزیده پشیمانی
- ۱۱۷.....چاره اندیشیدن آن آدمی نیم من و خود را مرده کردن
- ۱۱۸.....بیان آنکه عهد کردن احمی وقت گرفتاری و ندم هیچ وفایی
- ۱۱۸.....در بیان آنکه وهم قلب عقل است و استیلا اوست بدو
- ۱۲۰.....بیان آنکه عمارت در ویرانی است و تعمیر پراکندگی است
- ۱۲۲.....بیان آنکه هر حسن مُدْرِکی را از آدمی نیز مُدْرکاتی دیگر
- ۱۲۵.....حمله بردن این جهانیان بر آن جهانیان و تاختن دنیا
- ۱۲۶.....بیان آنکه تن خاکی آدمی همچون آهن نیکو جوهر قاشق
- ۱۲۷.....با گفتن موسی اسرار فرعون را و واقعات او را ظهر
- ۱۲۸.....بیان آنکه در توبه باز است
- ۱۲۸.....گفتن موسی فرعون را که از من یک پند قبول کن
- ۱۲۹.....شرح کردن موسی آن چهار فضیلت را جهت
- ۱۳۰.....تفسیر کُنْتُ كَثْرًا مَخْفِيًّا فَأَخْبَيْتُ أَنْ أُعْرِفَ
- ۱۳۱.....غَرّه شدن آدمی به ذکاوت و تصویرات طبع خویشتن
- ۱۳۱.....بیان این خبر که كَلِمُوا النَّاسَ عَلَى قَدَرِ عُقُولِهِمْ
- ۱۳۲.....قوله مَنْ بَسَّرَنِي بِخُرُوجِ صَفَرٍ بَسَّرْتُهُ بِالْجَنَّةِ
- ۱۳۲.....مشورت کردن فرعون با ایسیه در ایمان آوردن به موسی

۱۳۴	قصه‌ی باز پادشاه و گمپیر زن
۱۳۵	قصه‌ی آن زن که طفل او بر سر ناودان غریب و خطر
۱۳۸	مشورت کردن فرعون با وزیرش هامان در ایمان
۱۳۹	تزییف سخن هامان علیه اللعنة
۱۴۰	نومید شدن موسی از ایمان فرعون به تأثیر کردن
۱۴۱	منازعت امیران عرب با مصطفی که مُلک را مقاسمت کن
۱۴۲	در بیان آنکه شناسای قدرت حق نرسد که بهشت
۱۴۳	حاجب در روی که منکر الوهیت است و عالم را قدیم می‌گوید
۱۴۵	تفسیر این آیه که مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
۱۴۷	وحی کردن حق تعالی به موسی که ای موسی من که
۱۴۸	خشم کردن پادشاه بر وزیر شفاعت کردن شفیع آن
۱۵۰	گفتن خلیل مر جبرئیل را چون پیدش که
۱۵۱	مطالبه کردن موسی حضرت را که تَأْتَتْ خَلْقاً و
۱۵۲	بیان آنکه روح حیوانی و عقل عزور و رهم و خیال بر مثال
۱۵۳	مثال دیگر هم در این معنی
۱۵۵	حکایت آن پادشاه‌زاده که پادشاهی حقیقی وی روی نمود
۱۵۶	عروس آوردن پادشاه فرزند خود را از خوف استطاع اسل
۱۵۷	اختیار کردن پادشاه دختر درویش زاهدی را از
۱۵۸	مستجاب شدن دعای پادشاه در خلاص پسرش از
۱۶۰	در بیان آنکه شهزاده آدمی بچه است خلیفه‌ی خداست
۱۶۲	حکایت آن زاهد که در سال قحط شاد و خندان بود با مفلسی
۱۶۲	بیان آنکه مجموع عالم صورت عقل کل است چون با عقل
۱۶۴	قصه‌ی فرزندان عَزِیز که از پدر احوال پدر می‌پرسیدند
۱۶۵	تفسیر این حدیث که اِنِّی لَاسْتَغْفِرُ اللّٰهَ فِی کُلِّ یَوْمٍ سَبْعِینَ مَرَّةً
۱۶۶	بیان آنکه عقل جزوی تا به گور بیش نبیند در باقی
۱۶۷	بیان آنکه یا اَیُّهَا الَّذِینَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَیْنَ یَدِی اللّٰهِ وَرَسُولِهِ
۱۶۹	قصه‌ی شکایت استر به شتر که من بسیار در رو

- ۱۷۰ تصدیق کردن استر جواب‌های شتر را و اقرار آوردن به فضل
- ۱۷۱ لابه کردن قبطی سبطی را که یک سیو به نیت خویش از نیل
- ۱۷۴ در خواستن قبطی دعای خیر و هدایت از سبطی و دعا کردن
- ۱۷۶ حکایت آن زن پلیدکار که شوهر را گفت که آن خیالات از
- ۱۷۸ باقی قصه‌ی موسی
- ۱۸۰ اطهار و منازل خلقت آدمی از ابتدا
- ۱۸۲ بیا آنکه خلق دوزخ گرسنگانند و نالانند به حق
- ۱۸۳ رفتن دوالقرنین به کوه قاف و درخواست کردن که ای کوه
- ۱۸۴ موری بر کانی بنشین قلم دید قلم را ستودن
- ۱۸۶ نمودن جبرئیل خرد را به مصطفی به صورت خویش